

سنجش درجه توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی مطالعه موردی: (استان اصفهان، بخش کرچمبوی)

کیوان جهانگیری (دانشجوی کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور)
بهروز قرنی آرانی* (استادیار گروه جغرافیا دانشگاه پیام نور)

چکیده

توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی به عنوان یکی از شاخص های مهم توسعه پایدار روستایی با توجه به برقراری متناسب با فضای پیرامونی و مد نظر گرفتن شاخص های متعدد در آن می توان توسعه همه جانبه روستاها را به خوبی فراهم نماید. در شهرستان بوئین میاندشت به عنوان یکی از شهرستانهای با پتانسیل بالا به لحاظ روستانشینی به خصوص در دهستانهای کرچمبوی جنوبی و شمالی که به بحث کالبدی به خصوص در زمینه معماری بومی، استفاده از مصالح مقاوم همساز با شرایط محلی و ... تاکنون پرداخته نشده است بر همین مبنا این پژوهش به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش شامل کلیه روستاهای بخش کرچمبوی (می باشد و محدوده آماری کل منطقه در بردارنده محدوده دو دهستان کرچمبوی جنوبی و شمالی می باشد. جامعه آماری شامل ۴۴۶۵ نفر جمعیت روستاهای مورد مطالعه در سرشماری سال ۱۳۹۰ می باشد. تعداد نمونه برابر ۳۵۴ نفر بر اساس فرمول کوکران تعیین شدند و این ۳۵۴ نفر بر حسب میزان جمعیت بین روستاهای توزیع شدند. در قسمت استنباطی و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش آمار استنباطی Topsis انجام می شود هم چنین برای تهیه نقشه‌ها از سیستم اطلاعات جغرافیایی (Arc GIS ۹.۳) استفاده شد. نتایج بیانگر آن است که بر اساس مدل تحلیل تاپسیس مشاهده گردید که روستای بلطاق، هندوکش، تخماقلو و کرچ در رتبه های اول تا چهارم و روستای خلعت پوشان در آخرین رتبه قرار گرفته است و همچنین به لحاظ دسته بندی روستا و میزان توسعه در شاخص های کالبدی روستاهای بخش کرچمبوی شهرستان بوئین میاندشت در سه سطح توسعه یافته، کمتر توسعه یافته و بسیار کم توسعه یافته به لحاظ توسعه کالبدی دسته بندی شده اند به گونه ای که تنها سه روستای هندوکش، تخماقلو و بلطاق در روستاهای توسعه یافته قرار گرفته اند و مابقی روستاها (۸ روستا در قسمت کمتر توسعه یافته و ۷ روستا در قسمت بسیار کم توسعه یافته) جای گرفته اند.

واژگان کلیدی: توسعه روستایی، توسعه کالبدی، سکونتگاه روستایی، بخش کرچمبوی.

ایمیل نویسنده مسئول: hamidalizadeh.eng@gmail.com

مقدمه

در فرایند برنامه ریزی برای توسعه روستایی، شناخت ویژگی‌های ساختاری سطوح توسعه یافتگی و آگاهی از پتانسیلها و توانهای محیطی هر منطقه اهمیت زیادی دارد (موسی پور میاندهی و استعلاجی، ۱۳۸۹: ۱۱۹). سیرز، توسعه را جریانی چند بعدی می‌داند که تجدید سازمان و سمت‌گیری متفاوت کل نظام اقتصادی و اجتماعی را به همراه دارد و در بسیاری از موارد آداب و رسوم و عقاید مردم را نیز در بر می‌گیرد (عابدی سروستانی، ۱۳۸۵: ۱۳۸). توسعه روستایی از دیدگاه‌های گوناگون مورد ارزیابی و بازبینی قرار گرفته است، ولی هنوز اجماع نظر جامعی درباره معنا و حوزه قلمروی خاص آن، دیده نمی‌شود. در هر حال، می‌توان توسعه روستایی را فرایند توانمندسازی و تقویت قابلیت زندگی در بستر کیفیت زندگی و محیط زیست، کارایی و خودبسندگی اقتصادی و نگهداشت و بهبود کیفیت زیست بوم در نواحی روستایی قلمداد کرد. در عین حال، توسعه تغییرات مثبتی فرض می‌شود که بهبود وضع زندگی مردم را در بر دارد. (زمانی پور، ۱۳۷۳: ۴۰). ساختار کالبدی روستاها به ویژه کاربری زمین، الگوی مالکیت زمین، محدودیتها و قابلیت‌های اکولوژیک و نظام روابط بین مکانی، همگی بر فرایند چندبعدی این نوع برنامه‌ریزی تأکید دارد. حداقل پنج بعد محیطی، اجتماعی، اقتصادی، زیربنایی و منطقه ایی برای تبیین سیاست‌های راهبردی در توسعه کالبدی لازم است (افتخاری و دیگران، ۱۳۹۰: ۲۲۷). بنابراین، اجزای ۴گانه برنامه ریزی کالبدی یعنی فرم، فضا، فعالیت و انسان در فرایند این نوع برنامه‌ریزی همواره مورد تأکید است. بر این اساس، از سال ۱۹۶۰ تاکنون سه الگوی مشخص در برنامه‌ریزی کالبدی توسعه یافته است. الگوی برنامه ریزی جامع، برنامه ریزی سیستمی و طرح‌های ساختاری راهبردی و الگوی برنامه ریزی فرایندی و دموکراتیک (دارابی، ۱۳۸۸: ۲۴). در طی دهه‌های اخیر شواهد بسیار زیادی از تغییرات فزاینده اجتماعی، اقتصادی و محیطی در سطح کشور مشاهده شده که عمدتاً به تغییرات فضایی منتهی شده اند. با توسعه فناوری به نظر می‌رسد که انسان به میزان قابل توجهی از وابستگی زیاد به عناصر و شرایط طبیعی رها گردیده اما درجه وابستگی آن به برنامه ریزی کالبدی افزایش یافته است. توسعه روستایی فرآیندی جامع و چند بعدی است و زمانی تحقق می‌یابد که به ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، نهادی و کالبدی - محیطی آن توجه لازم صورت پذیرد، امری که در نظام برنامه ریزی کشور توجه چندانی به آن نشده است. حاکمیت نگاه بخشی در فرآیند برنامه ریزی کشور و فقدان دید کل نگر سبب شده تا هر بخش به صورت مجزا مورد توجه قرار گیرند. عدم تعادل و افزایش شکاف بین روستاها و شهرها، ضعف دسترسی سکونتگاه‌های روستایی به خدمات زیربنایی و رفاهی و ... از جمله چالش‌هایی است که سکونتگاه‌های روستایی بویژه از بعد کالبدی با آنها رو به رو هستند (عزیزپور و محسن زاده، ۱۳۸۸: ۱۱).

در زمینه موضوع پژوهش، تحقیقات متعددی صورت پذیرفته است که برخی از آنها اشاره می‌گردد: ژو^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در مقاله‌ای به بررسی مهم‌ترین عناصر ساختاری و کالبدی سکونتگاه‌های روستایی پرداخته است و به این نتیجه رسیده است که یکی از مهم‌ترین عناصر ساختاری و کالبدی سکونتگاه‌های روستایی در جهت حمایت از فقیران روستایی و کاهش آسیب‌پذیری مناطق روستایی، توجه ویژه به ابعاد کالبدی فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و محیطی انسان در مناطق روستایی است. قنبری و کیوان (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان «مدیریت محلی و نقش آن در توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی (مورد مطالعه: شهرستان چناران)» اقدام نمودند که نتایج بیانگر آن است که نقش موثر و کارآمد مدیریت محلی در توسعه کالبدی روستایی را تایید کرده است. بر اساس یافته‌های تحقیق به جز در معیار وضعیت اقتصادی، در معیارهای مورد بررسی بین دیدگاه دو جامعه آماری تفاوتی معنادار وجود دارد. بابامیری (۱۳۹۵) در پایان‌نامه دکتری خود تحت عنوان «تبیین اثرات گسترش کالبدی شهر سقز بر تحولات روستاهای پیرامونی آن بعد از انقلاب اسلامی» به این نتیجه دست یافتند که تغییرات کالبدی روستاها بسیار محسوس‌تر از تغییرات اقتصادی بوده و تغییرات فرهنگی، اجتماعی در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند نعیمی و رحمانی (۱۳۹۴) در مقاله با عنوان «تحلیل تطبیقی نظری تغییرات کالبدی روستایی - مطالعه موردی: شهرستان انزلی و شهرستان فومن» به این نتیجه دست یافتند که توسعه پایدارمحل تلاقی جامعه، اقتصاد و محیط زیست است. ویسی و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان «شناخت و تحلیل ویژگی‌های اجتماعی اقتصادی کالبدی سکونتگاه‌های حاشیه‌نشین استان کردستان مطالعه موردی: شهر مریوان» به این نتیجه دست یافتند که بیشتر از ۵۰ درصد ساکنان نواحی حاشیه‌نشین از داخل شهر به این محلات آمده‌اند. یزدان‌پناه و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان «سطح بندی سکونتگاه‌های روستایی به منظور برنامه‌ریزی کالبدی - فضایی درمقیاس دهستان (مطالعه موردی: دهستان شاپور، استان فارس)» به این نتیجه دست یافتند که این دهستان به سه حوزه خدماتی هم‌سطح با مراکز سید حسین، تنگ‌چوگان وسطی و چمران سطح بندی شد. محبی خیرآبادی (۱۳۹۳) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود تحت عنوان «بررسی سطح مطلوبیت کالبدی و کیفیت زیست‌محیطی سکونتگاه‌های روستایی در بخش مرکزی شهرستان فسا» به این نتیجه دست یافته است که ۲۹ درصد از روستاهای مورد مطالعه از نظر کیفیت زیست‌محیطی در سطح مناسب و یا بسیار مناسب و ۲۶/۴ درصد آنها در سطح نامناسب یا بسیار نامناسب قرار دارند. بدری و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «نقش مدیریت محلی در توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی، (مطالعه موردی: شهرستان آران و بیدگل)» به این نتیجه دست یافتند که نقش آفرینی و تاثیرگذاری

¹ zhou

مدیریت محلی در توسعه کالبدی روستایی صحنه می‌گذارد. شارتل^۱ (۲۰۱۲) در مقاله‌ای به «ارزیابی نقش اقتصادی در پایداری کالبدی سکونتگاه‌های روستایی» پرداخته است و بیان داشته که مناطق روستایی که از لحاظ اقتصادی در عرصه ساختاری و کارکردی در سطح بالاتری قرار دارند همواره با پذیرش شیوه‌های نوین توسعه، زمینه بهبودی شرایط کالبدی سکونتگاه‌های خود را از طریق رویکردهای بیرونی و تغییر در الگوهای قدیمی سکونتگاه‌ها با بافت جدید و پیوند آن با رویکردهای پویا آشکار می‌سازند. عنابستانی و اکبری (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی طرح‌های هادی و نقش آن در توسعه کالبدی روستا از دیدگاه روستاییان (مطالعه‌ی موردی: شهرستان جهرم)» به این نتیجه دست یافتند که بیشترین اثرگذاری طرح‌های هادی در روستاها در بعد بازگشایی و نوسازی شبکه‌ی معابر روستایی روی داده است، به گونه‌ای که ۷۷/۶ درصد اثرگذاری طرح‌ها در رابطه با متغیر شبکه‌ی معابر قرار می‌گیرد. غفاری (۱۳۹۱) در کتاب خود با عنوان «برنامه‌ریزی و طراحی کالبدی سکونتگاه‌های روستایی» به این نتیجه دست یافتند که بر مبنای آن طرح‌های مختلف در زمینه شهری و روستایی به خصوص طرح‌های هادی و زمینه‌های برنامه‌ریزی کالبدی در این زمینه مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است و اطلاعات تفصیلی ارائه شده است. پورطاهری و تقوی (۱۳۹۱) در مقاله‌ای به «توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی با رویکرد توسعه پایدار (مفاهیم، نظریه‌ها، راهبردها)» اقدام نمودند که نتایج مبرهن آن است که با توجه به مشکلات ساختاری-کارکردی مناطق روستایی، همچنان توسعه سکونتگاه‌های روستایی در بخشهای اقتصادی، اجتماعی و محیطی بدون در نظر گرفتن رویکردهای توسعه پایدار بوده است. رکن‌الدین افتخاری و همکاران (۱۳۹۰) در کتاب خود با عنوان «بنیانهای نظریه‌ی برنامه‌ریزی کالبدی مناطق روستایی» بر اساس روشی تحلیلی به این امر اشاره دارند که برای دست یافتن به یک دید روشن در زمینه توسعه کالبدی مناطق روستایی اولین گام دست یافتن به یک دید روشن در زمینه کالبد، مفاهیم، نظریات و ایده‌های مطرح در این زمینه می‌باشد که در این کتاب موارد مختلف مورد بحث قرار گرفته است. بیات (۱۳۸۸) در مقاله‌ای با عنوان «سنجش توسعه یافتگی روستاهای بخش کوار شهرستان شیراز با استفاده از روش تحلیل خوشه‌ای» به این نتیجه دست یافتند که تفاوتها و نابرابریهای در سطح توسعه یافتگی روستاهای بخش کوار وجود دارد، لذا این تفاوتها لزوم تهیه و اجرای برنامه‌ها و طرحهای هدفمند را برای توسعه یکپارچه و متوازن روستاها ایجاب میکند.

طرح مساله

امروزه برنامه‌ریزی کالبدی - فضایی سکونتگاههای روستایی، ساماندهی و تعادل بخشی فضا از اهمیت زیادی در عرصه سیاستگذاری و برنامه‌ریزیهای توسعه برخوردار است (یزدان پناه و همکاران، ۱۳۹۳: ۴). برنامه‌ریزی

¹ shortall

کالبدی تلاشی است در جهت رسیدن به مطلوبترین حالت از سازگاری جامعه و فضا به سود جامعه و تمام جوانب زندگی روستایی را دربرمیگیرد اجرای درست آن تاثیری شگرف بر زندگی جامعه روستایی میگذارد و توسعه روستا را در مسیری درست قرار خواهد داد توجه به رویکرد توسعه پایدار در برنامه ریزی کالبدی سکونتگاه های روستایی منجر به ایجاد توازن بین انسان محیط و فعالیت های اقتصادی آن میشود و تعالی رشد را برای جامعه روستایی چه نسل حاضر و چه نسلهای آینده به ارمغان می آورد با توجه به این مساله که روستائیان همواره در ارتباط با طبیعت ظرفیت های محیطی را در نظر گرفته اند و در طی سالها نظامی پایدار را شکل داده اند در طول سالهای گذشته سیستم پایدار روستایی با مشکلاتی مواجه شده است و ضرورت دارد با مطالعاتی گسترده و همه جانبه ارتباطی منطقی و درست میان برنامه ریزی کالبدی و توسعه پایدار ایجاد نمود و راهکارهایی در جهت ایجاد بستری مناسب برای تهیه طرح ها و برنامه هایی متناسب با ویژگیهای طبیعی اقتصادی اجتماعی و روستا و... ارائه نمود (منوچهری، ۱۳۹۳).

اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر از آنجا ناشی می گردد که در اغلب برنامه ریزیهای و ارائه خدمات مختلف به نقاط روستایی به خصوص در مباحث فضایی و کالبدی، چندان به تحقیقات علمی و میدانی توجه نشده است و بر اساس دیدگاه بالا به پایین یکسری خدمات ارائه شده است و نتایج مطلوب و مورد نظر برای توسعه پایدار روستاها در سالهای متمادی فراهم نشده است. در این میان سنجش میزان توسعه روستایی با روشهای علمی، منطقی و میدانی بسیار ضروری می باشد؛ چرا که سبب شناخت کامل از محدوده مورد مطالعه شده و مشخص می نماید که چه نقاطی دارای ضعف، قوت، فرصت و تهدید بوده و بر حسب جایگاه چه نوع خدمت و تسهیلاتی باید به آنها ارائه شود. در این میان توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی با توجه به اهمیت بسیار بالای آن و درگیر بودن آن با شاخص های دیگر اجتماعی و اقتصادی و ... نیازمند بررسی همه جانبه می باشد. در واقع برای ارائه خدمات و تسهیلات و برنامه ریزی کالبدی در نقاط روستایی باید میزان و درجه توسعه یافتگی کالبدی روستاهای در ابتدا به خوبی شناخته شود، اولویت ها مشخص و سطوح مختلف توسعه نیز نمایان شود و بر اساس تقدم و تاخر به ارائه خدمات پرداخت. در این میان در شهرستان بوئین میاندشت به عنوان یکی از شهرستانهای با پتانسیل بالا به لحاظ روستانشینی به خصوص در دهستانهای کرچمبوی جنوبی و شمالی که به بحث کالبدی به خصوص در زمینه معماری بومی، استفاده از مصالح مقاوم همساز با شرایط محلی و ... تاکنون پرداخته نشده است، نیاز است که در این زمینه به شناختی کامل در زمینه سطح توسعه کالبدی روستاها با توجه به نگرش و علاقه نگارنده به منطقه با توجه به عدم تحقیق موجود جامع در این محدوده، صورت گیرد، که این امر ضرورت و توجه ویژه به این موضوع و منطقه را نمایان می سازد.

روش و ابزار پژوهش

این پژوهش به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری مورد پژوهش شامل کلیه روستاهای بخش کرچمبوی (می باشد و محدوده آماری کل منطقه در بردارنده محدوده دو دهستان کرچمبوی جنوبی و شمالی می باشد. جامعه آماری شامل ۴۴۶۵ نفر جمعیت روستاهای مورد مطالعه در سرشماری سال ۱۳۹۰ می باشد. تعداد نمونه برابر ۳۵۴ نفر بر اساس فرمول کوکران تعیین شدند و این ۳۵۴ نفر بر حسب میزان جمعیت بین روستاهای توزیع شدند. در قسمت استنباطی و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش آمار استنباطی Topsis انجام می شود هم چنین برای تهیه نقشه‌ها از سیستم اطلاعات جغرافیایی (Arc GIS ۹.۳) استفاده شد.

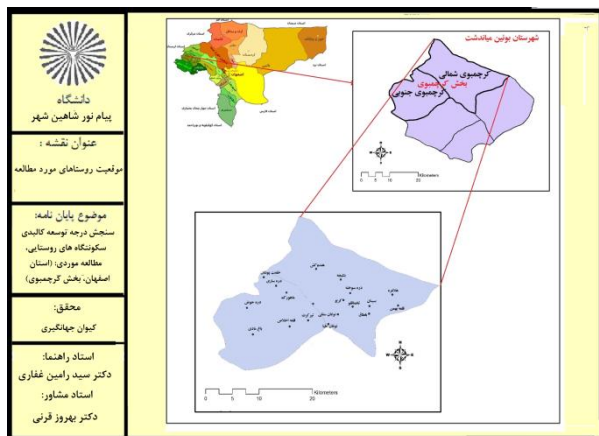
فرضیه های پژوهش

۱. درجه و رتبه توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی بخش کرچمبوی در سطح مناسبی قرار ندارد.
۲. روستاهای مورد مطالعه در دسته ها و سطوح نامتجانس قرار می گیرند.

معرفی قلمرو پژوهش

شهرستان بویین میاندشت با وسعت ۱۰۰۰ کیلومتر مربع و جمعیت ۳۵ هزار نفر از غربی ترین شهرستانهای استان اصفهان که از شمال با شهرستان خوانسار و از جنوب شهرستان فریدونشهر و از شرق با شهرستان فریدن و از غرب با استان لرستان و شهرستان الیگودرز هم مرز می باشد. دارای مساحتی بالغ بر ۹۰۸/۵ کیلومتر مربع، و از لحاظ آب و هوایی دارای زمستانهای پر برف و سرد و تابستانهای معتدل می باشد. این شهرستان درمنتهی ا لیه غرب استان و نقطه اتصال استان اصفهان به استان لرستان می باشد و از نظر موقعیت استراتژیک دارای اهمیت خاص و ویژه ای است. عبور جاده ترانزیتی اصفهان الیگودرز از این شهر خود دلیلی بر این مدعاست چراکه این جاده شاه راه ارتباطی استان به جنوب کشور و استانهای لرستان و خوزستان بوده و محل عبور زائران عتبات عالیات نیز می باشد. شکل (۳-۱) موقعیت روستاهای مورد مطالعه را در سطح بخش کرچمبوی شهرستان بویین میاندشت نشان می دهد.

شکل شماره (۱): موقعیت روستاهای مورد مطالعه

یافته های پژوهش

توصیفی

از ۳۸۴ نفر پرسش شونده حدود ۳۲ درصد زن و حدود ۶۸ درصد مرد، ۶۳ درصد از پرسنل متأهل بوده و تنها ۳۶ درصد از آنها مجرد ، بالاترین درصد سنی پاسخ دهنده، متعلق به رده سنی ۳۱ تا ۴۰ سال با میزان ۵۱ درصد می باشد و پس از آن گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال با میزان ۲۲ درصد، ۴۱ تا ۵۰ با میزان ۱۸ درصد دارای بالاترین میزان و بیشترین درصد میزان تحصیلات روستائیان تحصیلات دیپلم و زیردیپلم با میزان ۴۶ درصد بوده و پس از آن فوق دیپلم با میزان ۲۷ درصد می باشد.

استنباطی

با توجه به پرسشنامه توزیع شده در هر روستا، میانگین پاسخ به سوالات پرسشنامه برای هر متغیر تعیین شده است و نتایج در جدول (۱) فراهم شده است. در واقع به طور مثال اگر روستایی ۱۰ نفر به پرسش (میزان پاسخ بر اساس طیف لیکرت از ۱ تا ۵ می باشد) پاسخ داده اند، میانگین ۱۰ نفر جمع و بر تعداد آنها تقسیم می شود.

جدول شماره (۱): میانگین پاسخگویی به متغیرهای مورد پژوهش در هر روستا

نام روستا	کیفیت معابر و مسیرهای ارتباطی	کیفیت مسکن	وضعیت زیست محیطی روستا	وضعیت اقتصادی روستا	توسعه فیزیکی روستا	کیفیت خدمات زیربنایی و عمومی	زیبایی شناختی روستا
باغ مادی	۳.۳۹	۳.۱۱	۲.۸۳	۳.۰۵	۳.۱۶	۲.۶۵	۲.۸۲
بلطاق	۳.۶۸	۳.۶۵	۲.۸۵	۳.۲۵	۳.۸۷	۳.۴۸	۳.۱۴
تیرکرت	۳.۵۰	۳.۲۸	۳.۲۴	۳.۲۵	۳.۲۸	۳.۳۱	۳.۰۱
خلعت پوشان	۲.۹۳	۲.۴۱	۲.۶۳	۳.۰۱	۲.۳۶	۲.۷۵	۲.۹۲
دره حوض	۳.۵۱	۳.۲۸	۳.۰۵	۳.۱۹	۳.۴۱	۳.۱۵	۲.۸۶
دره ساری	۳.۰۳	۲.۵۶	۲.۳۵	۳.۲۶	۳.۴۱	۲.۶۲	۲.۵۴
قلعه اخلاص	۳.۴۹	۳.۳۱	۳.۱۴	۳.۱۷	۳.۳۲	۳.۱۲	۲.۹۶
ماهورک	۳.۴۲	۳.۱۵	۲.۸۵	۳.۲۳	۳.۱۴	۲.۷۶	۲.۶۳
بتلیجه	۳.۵۱	۳.۳۴	۲.۲۸	۳.۱۴	۳.۴۸	۳.۳۲	۳.۰۲
بسی نان	۳.۴۱	۲.۹۳	۲.۸۷	۳.۰۹	۳.۲۸	۲.۹۴	۲.۳۲
تخماقلو	۳.۵۸	۳.۴۱	۲.۳۴	۳.۱۸	۳.۶۲	۳.۴۰	۳.۰۶
دره سوخته	۳.۳۲	۳.۰۹	۲.۷۵	۳.۱۱	۳.۳۲	۲.۶۷	۲.۷۱
قلعه بهمن	۳.۴۷	۳.۴۲	۲.۷۶	۳.۲۴	۳.۴۸	۳.۲۴	۲.۶۴
کرچ	۳.۵۴	۳.۳۸	۲.۳۰	۳.۱۶	۳.۵۴	۳.۲۸	۳.۰۵
نوغان سفلی	۳.۴۹	۳.۳۱	۲.۲۶	۳.۲۳	۳.۴۳	۲.۸۹	۲.۹۸
نوغان علیی	۳.۱۲	۲.۶۲	۲.۲۵	۳.۰۲	۳.۱۴	۲.۸۱	۲.۴۲
هلاغره	۳.۴۵	۳.۲۱	۲.۹۲	۳.۴۶	۳.۵۴	۲.۹۷	۲.۴۸
هندوکش	۳.۶۱	۳.۵۴	۲.۳۶	۳.۲۱	۳.۷۴	۳.۴۱	۳.۰۸

استفاده از روش تاپسیس

برای اولویت بندی روستاها و تعیین میزان توسعه کالبدی آنها، از تحلیل تاپسیس بهره گرفته شده است. بدین صورت که ماتریسی بر اساس روستاهای ۱۸ گانه و ۷ شاخص تعیین شده است، به گونه ای که در قسمت عمودی، شاخص ها و در قسمت افقی، روستاها قرار گرفته اند. جدول فوق پس از تکمیل به صورت ماتریس 18×7 (Aij) از طریق رابطه (۳) استاندارد شده و ماتریس (R) را تشکیل می دهد (جدول ۲).

جدول شماره (۲): ماتریس استاندارد شده

شاخص روستا	کیفیت معیار و مسیرهای از بنای	کیفیت مسکن	وضعیت زیست محیطی روستا	وضعیت اقتصادی	توسعه فیزیکی روستا	کیفیت خدمات زیربنایی و عمومی	زبانی شناختی روستا
باغ مادی	۰.۱۷۹۵۹۶	۰.۱۸۸۵۳۹	۰.۱۶۵۶۸۸	۰.۱۸۹۵۶۳	۰.۲۰۱۵۸	۰.۱۷۷۱۱۳	۰.۱۸۸۵۶۵
بلطاق	۰.۱۴۸۵۵۴	۰.۲۶۴۰۰۷	۰.۲۳۸۵۹۱	۰.۱۵۸۰۹۱	۰.۱۶۹۶۲۶	۰.۱۴۶۲۴۷	۰.۱۵۷۱۳۵
تیرکرت	۰.۱۴۹۹۶۶	۰.۲۲۱۲۷۱	۰.۱۹۷۱۸۲	۰.۱۵۹۵۲۵	۰.۱۷۱۰۸۵	۰.۱۴۷۶۵	۰.۱۵۸۵۶۶
خلعت پوشان	۰.۴۱۳۴۳۴	۰.۴۵۲۹۶۵	۰.۴۲۴۱۶۱	۰.۴۲۴۱۷۱	۰.۴۳۷۰۴۲	۰.۴۱۰۱۴	۰.۴۲۳۰۹۸
دره حوض	۰.۷۰۶۰۵۱	۰.۶۳۳۷	۰.۶۰۳۸۷۱	۰.۷۱۵۰۲۲	۰.۷۲۵۸۹۶	۰.۷۰۲۳۰۷	۰.۷۱۴۱۲۲
دره ساری	۰.۳۶۵۵۷۵	۰.۳۶۷۳۴	۰.۳۳۹۶۷۸	۰.۳۷۶۳۸۵	۰.۳۸۹۳۴۱	۰.۳۶۲۳۹۹	۰.۳۷۵۳۰۵
قلعه اخلاص	۰.۲۲۵۵۶۳	۰.۲۴۷۵۳۹	۰.۲۲۲۶۰۱	۰.۲۳۵۹۶۷	۰.۲۴۸۴۷۳	۰.۲۲۲۸۶۲	۰.۲۳۴۹۲۶
ماهورک	۰.۱۶۲۹۶۹	۰.۱۵۲۷۱۷	۰.۲۹۹۹۳۶	۰.۱۷۲۷۲۲	۰.۱۸۴۴۹۸	۰.۱۶۰۵۷۷	۰.۱۷۱۷۴۴
بتلیجه	۰.۳۲۴۸۱	۰.۳۱۸۶۳۱	۰.۲۹۱۸۸۵	۰.۳۳۵۶۱۱	۰.۳۴۸۵۵۷	۰.۳۲۱۷۵	۰.۳۳۴۵۳۱
بسی نان	۰.۳۲۸۹۸۸	۰.۳۲۰۶۷۷	۰.۲۹۳۸۸۷	۰.۳۳۹۷۹۳	۰.۳۵۲۷۴۳	۰.۳۲۵۹۱۵	۰.۳۳۸۷۱۳
تخماقلو	۰.۱۹۵۴۱۲	۰.۱۴۹۹۰۲	۰.۲۸۷۹	۰.۲۰۵۵۵۴	۰.۲۱۷۷۶۵	۰.۱۹۲۸۴۹	۰.۲۰۴۵۳۸
دره سوخته	۰.۲۳۶۰۹۳	۰.۱۶۵۷۰۸	۰.۱۴۳۸۶۴	۰.۲۴۶۵۷۱	۰.۲۵۹۱۵۸	۰.۲۳۳۳۴۸	۰.۲۴۵۵۲۳
قلعه بهمن	۰.۶۲۲۷۱۳	۰.۷۸۵۹۰۶	۰.۷۵۶۲۰۹	۰.۶۳۲۳۶۶	۰.۶۴۴۰۰۹	۰.۶۱۹۰۶	۰.۶۳۱۳۹۹
کرچ	۰.۳۶۳۳۶۹	۰.۳۱۰۵۱۳	۰.۲۸۳۹۴۳	۰.۳۷۴۱۸۱	۰.۳۸۷۱۳۸	۰.۳۶۰۲	۰.۳۷۳۱۰۱

ادامه ی جدول شماره (۲): ماتریس استاندارد شده							
نوغان سفلی	۰.۱۷۸۰۵۱	۰.۱۶۵۷۰۸	۰.۱۴۳۸۶۴	۰.۱۸۸	۰.۱۹۹۹۹۶	۰.۱۷۵۵۷۷	۰.۱۸۷۰۰۳
نوغان علیی	۰.۳۸۵۷۲۵	۰.۲۹۶۵۵۹	۰.۲۷۰۳۰۸	۰.۳۹۶۵۱۵	۰.۴۰۹۴۴۷	۰.۳۸۲۴۹۸	۰.۳۹۵۴۳۷
هلاغره	۰.۴۴۴۵۳۵	۰.۳۱۸۶۳۱	۰.۲۹۱۸۸۵	۰.۴۵۵۱۸۳	۰.۴۶۷۹۵۳	۰.۴۴۱۱۷۳	۰.۴۵۴۱۱۹
هندوکش	۰.۵۹۴۲۱۷	۰.۵۲۳۷۱۹	۰.۴۹۴۳۲۶	۰.۶۰۴۰۷۶	۰.۶۱۵۹۵۱	۰.۵۹۰۶۰۱	۰.۶۰۳۰۸۸

در مرحله بعد اقدام به تشکیل ماتریس (V) می شود. در واقع ماتریس (V) حاصل ضرب مقادیر استاندارد هر شاخص در اوزان مربوط به خود می باشد(جدول ۳).

جدول شماره (۳): ماتریس V

	کیفیت معابر و مسیرهای ارتباطی	کیفیت مسکن	وضعیت زیست محیطی روستا	وضعیت اقتصادی	توسعه فیزیکی روستا	کیفیت خدمات زیربنایی و عمومی	زیبایی شناختی روستا
باغ ماهی	۰.۰۰۸۸	۰.۰۱۱۵۰۱	۰.۰۰۸۴۵	۰.۰۱۱۱۸۴	۰.۰۱۸۵۴۵	۰.۰۰۵۴۹۱	۰.۰۱۰۷۴۸
بساطی	۰.۰۰۷۲۷۹	۰.۰۱۶۱۰۴	۰.۰۱۲۱۶۸	۰.۰۰۹۳۲۷	۰.۰۱۵۶۰۶	۰.۰۰۴۵۳۴	۰.۰۰۸۹۵۷
تیرکرت	۰.۰۰۷۳۴۸	۰.۰۱۳۴۹۸	۰.۰۱۰۰۵۶	۰.۰۰۹۴۱۲	۰.۰۱۵۷۴	۰.۰۰۴۵۷۷	۰.۰۰۹۰۳۸
خلعت پوشان	۰.۰۲۰۲۵۸	۰.۰۲۷۶۳۱	۰.۰۲۱۶۳۲	۰.۰۲۵۰۲۶	۰.۰۴۰۲۰۸	۰.۰۱۲۷۱۴	۰.۰۲۴۱۱۷
دره حوض	۰.۰۳۴۵۹۷	۰.۰۳۸۶۵۶	۰.۰۳۰۷۹۷	۰.۰۴۲۱۸۶	۰.۰۶۶۷۸۲	۰.۰۲۱۷۷۲	۰.۰۴۰۷۰۵
دره ساری	۰.۰۱۷۹۱۳	۰.۰۲۲۴۰۸	۰.۰۱۷۳۳۴	۰.۰۲۲۲۰۷	۰.۰۳۵۸۱۹	۰.۰۱۱۲۳۴	۰.۰۲۱۳۹۲
قلعه اخلاص	۰.۰۱۱۰۵۳	۰.۰۱۵۱	۰.۰۱۱۳۵۳	۰.۰۱۳۹۲۲	۰.۰۲۲۸۵۹	۰.۰۰۶۹۰۹	۰.۰۱۳۳۹۱

ادامه ی جدول شماره (۳): ماتریس V							
مأمورک	۰۰۰۷۹۸۵	۰۰۰۹۳۱۶	۰۰۱۵۲۹۷	۰۰۱۰۱۹۱	۰۰۱۶۹۷۴	۰۰۰۴۹۷۸	۰۰۰۹۷۸۹
پنایچه	۰۰۱۵۹۱۶	۰۰۱۹۴۳۶	۰۰۱۴۸۸۶	۰۰۱۹۸۰۱	۰۰۳۲۰۶۷	۰۰۰۹۹۷۴	۰۰۱۹۰۶۸
بسی بان	۰۰۱۶۱۲	۰۰۱۹۵۶۱	۰۰۱۴۹۸۸	۰۰۲۰۰۴۸	۰۰۳۲۴۵۲	۰۰۱۰۱۰۳	۰۰۱۹۳۰۷
تخمناقلو	۰۰۰۹۵۷۵	۰۰۰۹۱۴۴	۰۰۱۴۶۸۳	۰۰۱۲۱۲۸	۰۰۲۰۰۳۴	۰۰۰۵۹۷۸	۰۰۱۱۶۵۹
دره سوخته	۰۰۱۱۵۶۹	۰۰۱۰۱۰۸	۰۰۰۷۳۳۷	۰۰۱۴۵۴۸	۰۰۲۳۸۴۳	۰۰۰۷۲۳۴	۰۰۱۳۹۹۵
قلعه بزم	۰۰۳۰۵۱۳	۰۰۴۷۹۴	۰۰۲۸۵۶۷	۰۰۳۷۳۱	۰۰۵۹۲۴۹	۰۰۱۹۱۹۱	۰۰۳۵۹۹
کرج	۰۰۱۷۸۰۵	۰۰۱۸۹۴۱	۰۰۱۴۴۸۱	۰۰۲۲۰۷۷	۰۰۳۵۶۱۷	۰۰۱۱۱۶۶	۰۰۲۱۲۴۷
نوغان سفلی	۰۰۰۷۷۲۴	۰۰۱۰۱۰۸	۰۰۰۷۳۳۷	۰۰۱۱۰۹۲	۰۰۱۸۴	۰۰۰۵۴۴۳	۰۰۱۰۶۵۹
نوغان عالی	۰۰۱۸۹۰۱	۰۰۱۸۰۹	۰۰۱۳۷۸۶	۰۰۲۳۳۹۴	۰۰۳۷۶۶۹	۰۰۱۱۸۵۷	۰۰۲۲۵۴
ملازوه	۰۰۲۱۷۸۲	۰۰۱۹۴۳۶	۰۰۱۴۸۸۶	۰۰۲۶۸۵۶	۰۰۴۳۰۵۲	۰۰۱۳۶۷۶	۰۰۲۵۸۸۵
هندوکش	۰۰۲۹۱۱۷	۰۰۳۱۹۴۷	۰۰۲۵۲۱۱	۰۰۳۵۶۴	۰۰۵۶۶۶۷	۰۰۱۸۳۰۹	۰۰۳۴۳۷۶

حال با عنایت به مقادیر شاخص ایده آل و حداقل از ماتریس (V)، مقادیر (جدول ۴) را خواهیم داشت.

جدول شماره (۴): مقادیر ایده آل و حداقل

روستا	باغ مادی	بطلاق	تیرکرت	خلعت پوشان	دره حوض	دره ساری	قلعه اخلاص	ماهورک	بتلیجه
A+	۰.۰۶۱۹۲۱	۰.۰۱۷۳۰۷	۰.۰۱۶۹۹	۰.۰۴۲۳۳۳	۰.۰۶۹۶۵۵	۰.۰۳۷۸۰۷	۰.۰۲۴۳۹۸	۰.۰۲۱۹۰۵	۰.۰۳۴۹۳۲
A-	۰.۰۱۹۱۹۱	۰.۰۰۴۵۳۴	۰.۰۰۴۵۷۷	۰.۰۱۲۷۱۴	۰.۰۲۱۷۷۲	۰.۰۱۱۳۳۴	۰.۰۰۶۹۰۹	۰.۰۰۴۹۷۸	۰.۰۰۹۷۷۴
روستا	بسی نان	تخماقلو	دره سوخته	قلعه بهمن	کرچ	نوغان سفلی	نوغان علیی	هلاغره	هندوکش
A+	۰.۰۳۴۳۳	۰.۰۲۱۴۶۳	۰.۰۲۵۴۱۸	۰.۰۱۹۹۱۴	۰.۰۳۷۵۹۸	۰.۰۱۹۷۶۲	۰.۰۳۹۷۱۶	۰.۰۴۵۲۶۴	۰.۰۵۹۲۷
A-	۰.۰۱۰۱۰۳	۰.۰۰۵۹۷۸	۰.۰۰۷۳۳۴	۰.۰۰۵۴۹۱	۰.۰۱۱۱۶۶	۰.۰۰۵۴۴۳	۰.۰۱۱۸۵۷	۰.۰۱۳۶۷۶	۰.۰۱۸۳۰۹

اکنون می توانیم از طریق روابط $S_i^* = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^*)^2}$ و $S_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^-)^2}$ معیار فاصله ای برای آترناتیو ایده آل (S_i^*) و آترناتیو حداقل (S_i^-) بسازیم. حاصل این روابط در جدول (۵) نشان داده شده است.

جدول شماره (۵): مقدار گزینه های ایده آل و حداقل

روستا	S+	S-	روستا	S+	S-
باغ مادی	۰.۰۳۱۸۳۴	۰.۰۳۴۱۲۵	بسی نان	۰.۰۵۲۳۷۷	۰.۰۵۸۴۵۳
بیطاق	۰.۰۲۵۵۱	۰.۰۳۳۷۹۶	تخمناقلو	۰.۰۳۳۹۳۱	۰.۰۳۶۹۷۴
تیرکرت	۰.۰۲۵۱۳۴	۰.۰۳۱۴۷۵	دره سوخته	۰.۰۴۱۴۷	۰.۰۴۴۸۹۶
خلعت پوشان	۰.۰۶۰۶۲۶	۰.۰۷۳۸۷۵	قلعه بهمن	۰.۰۸۱۴۶۲	۰.۱۱۳۲۵۶
دره جوض	۰.۱۰۱۹۱۱	۰.۱۱۷۶۴۸	کرچ	۰.۰۵۹۲۴۹	۰.۰۶۲۹۶۶
دره ساری	۰.۰۵۶۴۷۹	۰.۰۶۴۷۵۲	نوغان سفلی	۰.۰۳۲۴۸۵	۰.۰۳۳۵۰۷
قلعه اخلاص	۰.۰۳۷۳۸۴	۰.۰۴۲۲۴۴	نوغان علیی	۰.۰۶۴۲۶۸	۰.۰۶۵۹۰۱
ماهورک	۰.۰۳۹۲۶۸	۰.۰۳۷۸۴۳	هلاغره	۰.۰۷۲۸۴۷	۰.۰۷۴۷۵۷
بنتیجه	۰.۰۵۱۷۳۱	۰.۰۵۷۸۲۷	هندوکش	۰.۰۸۸۴۹	۰.۰۹۹۷۷۷

در نهایت می توان از طریق رابطه $C_i^* = \frac{S_i^-}{S_i^- + S_i^*}$ ضریب (C_i^*) را برای هر روستا محاسبه نمود (جدول ۶).

جدول شماره (۶): مقدار ضریب (Ci*)

روستا	Q*	روستا	Q*
باغ مادی	۰.۵۱۷۲۶۸	بسی نان	۰.۵۰۷۳۳۸
بلاق	۰.۵۸۱۶۴۲	تخماقلو	۰.۵۵۶۰۱
تیرکرت	۰.۵۲۷۸۲۱	دره سوخته	۰.۵۱۵۲۰۷
خلعت پوشان	۰.۴۹۰۷۶۱	قلعه بهمن	۰.۵۲۷۴۱
دره حوض	۰.۵۲۰۵۲	کرچ	۰.۵۴۹۲۱۳
دره ساری	۰.۵۰۳۰۶۲	نوغان سفلی	۰.۵۳۴۱۳۲
قلعه اخلاص	۰.۵۲۹۹۷۵	نوغان علیی	۰.۵۰۶۲۷۵
ماهورک	۰.۵۱۹۸۳۴	هلاغره	۰.۵۲۱۴۶۱
بتلیجه	۰.۵۳۵۸۳۶	هندوکش	۰.۵۶۹۸۵۴

بر این اساس اولویت بندی روستاها به قرار زیر می باشد.

جدول شماره (۷): اولویت بندی روستاها به لحاظ توسعه کالبدی

روستا	رتبه	روستا	رتبه
بلاق	۱	قلعه بهمن	۱۰
هندوکش	۲	هلاغره	۱۱
تخماقلو	۳	ماهورک	۱۲
کرچ	۴	باغ مادی	۱۳
بتلیجه	۵	دره سوخته	۱۴
نوغان سفلی	۶	بسی نان	۱۵
دره حوض	۷	نوغان علیی	۱۶
تیرکرت	۸	دره ساری	۱۷
قلعه اخلاص	۹	خلعت پوشان	۱۸

بر اساس جدول (۷) مشاهده می گردد که روستای بلطاق، هندوکش، تخماقلو و کرج در رتبه های اول تا چهارم و روستای خلعت پوشان در آخرین رتبه قرار گرفته است.

سطح بندی روستاها براساس شاخص های کالبدی

در این قسمت می توان روستاهای مختلف را بر شاخص های کالبدی و نیز شاخص های کلی در تعداد سطوحی که مشخص می شود دسته بندی کرد. برای تعیین تعداد سطح باید داده ها را رده بندی کرد. و از دو رابطه

$$C = \frac{R}{K} \text{ و } n=2^k$$

استفاده میشود. در این رابطه ها n تعداد روستاها، K تعداد سطوح یا طبقات، R دامنه تغییرات (بالاترین میزان شاخص - کمترین میزان شاخص) و C طول رده یا فاصله بین سطوح را مشخص می کند. بنابراین تعداد n برابر با ۱۵ می باشد و مقدار K در این رابطه برابر می شود با $3 < k < 4$ بنابراین مقدار R نیز برای هر شاخص با توجه به مقدار کران بالا و پایین مقادیر متفاوت می باشد که در ادامه به بررسی هر شاخص پرداخته می شود.

سطح بندی روستاها بر اساس شاخص های کالبدی

با توجه به داده های قسمت شاخص کالبدی به طور کلی کران بالا برابر با ۰.۵۸۱۶۴۲ و کران پایین ۰.۴۹۰۷۶۱ می باشد. بنابراین مقدار R برابر با ۰.۰۹۰۸۸۱ بوده و میزان C برابر با $C=0.090881$ و $3=0.03294$ و $4=0.02272025$ / $C=0.090881$ و چون عدد ۰.۰۳۰۲۹۴ به ۰.۰۹۰۸۸۱ نزدیک تر است، بنابراین روستاها در این قسمت به ۳ سطح تقسیم می شوند. بنابراین برای تعیین هر سطح و طول رده، کرانه پایین تر را با عدد ۰.۰۳۰۲۹۴ جمع کرد.

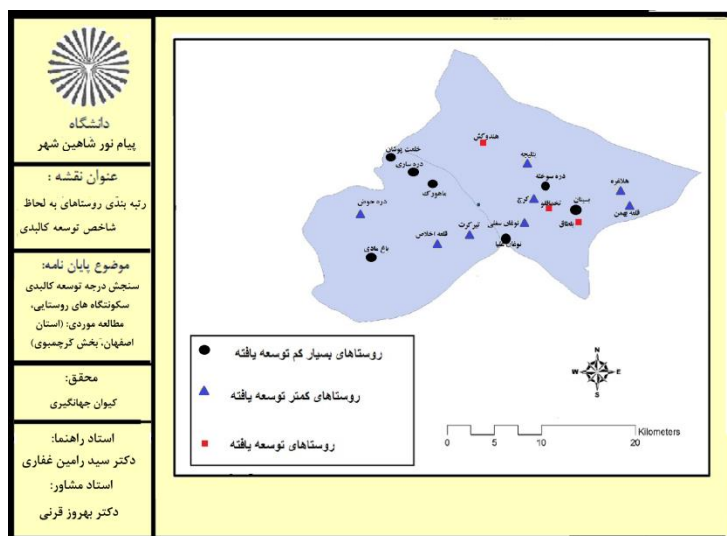
جدول شماره (۸): میزان برخورداری روستاها بر اساس شاخص کالبدی

روستاها	دامنه	سطوح
باغ مادی، خلعت پوشان، دره ساری، ماهورک، بسی نان، دره سوخته، نوغان علیی	۰.۵۲۱۰۵۵-۰.۴۹۰۷۶۱	بسیار کم توسعه یافته
کرج، تیرکرت، دره حوض، قلعه اخلاص، بتلیجه، قلعه بهمن، نوغان سفلی، هلاغره	۰.۵۵۱۳۴۹-۰.۵۲۱۰۵۵	کمتر توسعه یافته
هندوکش، تخماقلو، بلطاق	۰.۵۸۱۶۴۳-۰.۵۵۱۳۴۹	توسعه یافته

منبع: (یافته های پژوهش، ۱۳۹۶).

بر اساس جدول (۸) مشاهده می‌گردد که روستاهای بخش کرچمیوی شهرستان بوئین میاندشت در سه سطح توسعه یافته، کمتر توسعه یافته و بسیار کم توسعه یافته به لحاظ توسعه کالبدی دسته بندی شده اند به گونه ای که تنها سه روستای هندوکش، تخماقلو و بلطاق در روستاهای توسعه یافته قرار گرفته اند و مابقی روستاها (۸ روستا) در قسمت کمتر توسعه یافته و ۷ روستا در قسمت بسیار کم توسعه یافته (جای گرفته اند. این امر نشان عدم توسعه متناسب و متعادل توسعه کالبدی در سطح روستاهای بخش می باشد. در واقع روستاهایی که دارای جمعیت بیشتر و در نزدیکی مرکز بخش و مرکز دهستان قرار گرفته اند از سطوح درجه یافتگی بهتر و روستاهای کم جمعیت و دورافتاده از درجه کمتر توسعه یافته برخوردار هستند.

اولویت بندی روستاهای مورد مطالعه بر اساس شاخص توسعه در شکل (۲) ارائه شده است
 شکل شماره (۲): رتبه بندی روستاهای به لحاظ شاخص توسعه کالبدی

دانشگاه پیام نور شاهین شهر
 عنوان نقشه : رتبه بندی روستاهای به لحاظ شاخص توسعه کالبدی
 موضوع پایان نامه: سنجش درجه توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی. مطالعه موردی: (استان اصفهان، بخش کرچمیوی)
 محقق: کیوان جهانگیری
 استاد راهنما: دکتر سید رامین غفاری
 استاد مشاور: دکتر بهروز قرنی

نتیجه گیری و پیشنهادات

بر اساس مدل تحلیل تاپسیس مشاهده گردید که روستای بلطاق، هندوکش، تخماقلو و کرچ در رتبه های اول تا چهارم و روستای خلعت پوشان در آخرین رتبه قرار گرفته است و همچنین به لحاظ دسته بندی روستا و میزان توسعه در شاخص های کالبدی روستاهای بخش کرچمیوی شهرستان بوئین میاندشت در سه سطح توسعه یافته، کمتر توسعه یافته و بسیار کم توسعه یافته به لحاظ توسعه کالبدی دسته بندی شده اند به گونه ای که تنها سه روستای هندوکش، تخماقلو و بلطاق در روستاهای توسعه یافته قرار گرفته اند و مابقی روستاها (۸ روستا) در قسمت کمتر توسعه یافته و ۷ روستا در قسمت بسیار کم توسعه یافته (جای گرفته اند. این امر نشان عدم توسعه متناسب و متعادل توسعه کالبدی در سطح روستاهای بخش می باشد. در واقع روستاهایی که دارای جمعیت بیشتر و در نزدیکی مرکز بخش و مرکز دهستان قرار گرفته اند از سطوح درجه یافتگی بهتر و

- روستاهای کم جمعیت و دورافتاده از درجه کمتر توسعه یافته برخوردار هستند. بر اساس نتایج به دست آمده، پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:
- با ارائه مشوق‌هایی همچون تسهیلات کم بهره، ایجاد شهرک‌های صنعتی، تخصیص زمین برای ساخت و ساز جهت جوانان با قیمت مناسب از جمله اقداماتی است که می‌توان با ارائه آنها به جذب جمعیت روستاها و به تبع افزایش خدمات و توسعه برای آنها همت گماشت.
 - رفع محدودیت‌های مکانی همچون صعب‌العبور بودن و موقعیت کوهستانی با اعتبارات بیشتر و بهره‌گیری از نیروهای محلی و مشارکت بومی.
 - بهره‌گیری از متخصصین محلی و برنامه‌ریزان روستایی بومی در فرایند برنامه‌ریزی کالبدی روستاهای مورد مطالعه.
 - بهره‌گیری از مدیریت و برنامه‌ریزی پایین به بالا در کنار برنامه‌ریزی متمرکز در سطح استان.
 - استفاده از دیدگاه فضایی در برنامه‌ریزی توسعه کالبدی روستایی، همگام با نگاه سیستمی در بین مسئولین استان.
 - توجه هر چه بیشتر به مباحث اجتماعی فرهنگی و اقتصادی و کالبدی سکونتگاه‌های روستایی استان.
 - توجه بسیار به بحث مشارکت روستایی در فرایند توسعه کالبدی روستایی در سطح استان و شهرستان و بخش.
 - برقراری سیستم پایش، پالایش و نظارت بر برنامه‌های توسعه کالبدی روستایی در دهستانهای شهرستان و بخش کرچمبوی.

منابع و ماخذ

- ۱- افتخاری، عبدالرضا رکن الدین و دیگران (۱۳۹۰). بنیانهای نظریهای برنامه‌ریزی کالبدی مناطق روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، تهران.
- ۲- بابامیری، چیا صالحی(۱۳۹۵). تبیین اثرات گسترش کالبدی شهر سقز بر تحولات روستاهای پیرامونی آن بعد از انقلاب اسلامی، پایان نامه دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی رشت، دانشکده علوم انسانی.
- ۳- بدری، علی و همکاران(۱۳۹۲). نقش مدیریت محلی در توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی، (مطالعه موردی: شهرستان آران و بیدگل)، پژوهش های روستایی : تابستان ۱۳۹۲، دوره ۴، شماره ۲؛ از صفحه ۲۴۹ تا صفحه ۲۷۶.
- ۴- بیات، مقصود(۱۳۸۸). سنجش توسعه یافتگی روستاهای بخش کوار شهرستان شیراز با استفاده از روش تحلیل خوشه ای، جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال بیستم - شماره پیاپی (۳۳) - شماره ۱- بهار.
- ۵- پورطاهری، مهدی و محمدرضا نقوی(۱۳۹۱). توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی با رویکرد توسعه پایدار (مفاهیم، نظریه ها، راهبردها)، مسکن و محیط روستا : بهار، دوره ۳۱، شماره ۱۳۷؛ از صفحه ۵۳ تا صفحه ۷۰.
- ۶- دارابی، حسن (۱۳۸۸). تئوریهای برنامه ریزی کالبدی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، تهران .
- ۷- رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و همکاران(۱۳۹۰). بنیانهای نظریه ای برنامه ریزی کالبدی مناطق روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.
- ۸- زمانی پور، اسداله (۱۳۷۳). ترویج کشاورزی در فرآیند توسعه، انتشارات دانشگاه بیرجند.
- ۹- عابدی سروستانی، احمد (۱۳۸۵). جایگاه ترویج در توسعه با تاکید بر مشارکت، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۹، شماره ۱.
- ۱۰- عزیزپور، فرهاد و آرمین محسن زاده (۱۳۸۸). الگوی مطلوب توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی در برنامه ریزی های کلان کشور با تاکید بر برنامه پنجم توسعه اقتصادی فرهنگی و اجتماعی، اولین کنفرانس ملی مسکن و توسعه کالبدی روستا، زاهدان، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
- ۱۱- عنابستانی، علی اکبر و محمد حسن اکبری(۱۳۹۱). ارزیابی طرح های هادی و نقش آن در توسعه ی کالبدی روستا از دیدگاه روستاییان (مطالعه ی موردی: شهرستان جهرم)، پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره ی ۴۴، شماره ی ۴، زمستان.
- ۱۲- غفاری، سید رامین(۱۳۹۰). برنامه ریزی و طراحی کالبدی سکونتگاه های روستایی، جهاد دانشگاهی اصفهان.

- ۱۳- قنبری، سیروس و کیوان بهرامی(۱۳۹۵). مدیریت محلی و نقش آن در توسعه کالبدی سکونتگاه های روستایی (مورد مطالعه: شهرستان چناران)، برنامه ریزی منطقه ای : تابستان، دوره ۶، شماره ۲۲؛ از صفحه ۱۳۵ تا صفحه ۱۴۶.
- ۱۴- محبی خیرآبادی، زهرا(۱۳۹۳). بررسی سطح مطلوبیت کالبدی و کیفیت زیست‌محیطی سکونتگاه‌های روستایی در بخش مرکزی شهرستان فسا، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زابل - دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- ۱۵- منوچهری، راضیه(۱۳۹۳). برنامه ریزی کالبدی سکونتگاه های روستایی با رویکرد توسعه پایدارمطالعه موردی روستای سوکهریز، مجموعه مقالات کنفرانس ملی الکترونیکی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه ریزی، معماری و شهرسازیاولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه ریزی، معماری و شهرسازی.
- ۱۶- موسی پور میاندهی، پری و علیرضا استعلاجی(۱۳۸۹). تحلیلی بر سطوح توسعه یافتگی نواحی روستایی شهرستان بندر انزلی با تاکید بر مدل متغیرهای استاندارد شده، فصلنامه جغرافیای سرزمین، سال هفتم، شماره ۲۶.
- ۱۷- نعیمی، سید امین و علی رحمانی(۱۳۹۴). تحلیل تطبیقی نظری تغییرات کالبدی روستایی -مطالعه موردی : شهرستان انزلی و شهرستان فومن)، مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی عمران، معماری و زیرساخت های شهری.
- ۱۸- ویسی، فرزاد و همکاران(۱۳۹۳). شناخت و تحلیل ویژگی های اجتماعی اقتصادی کالبدی سکونتگاه های حاشیه نشین استان کردستان مطالعه موردی:شهر مریوان، مجموعه مقالات کنفرانس ملی الکترونیکی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه ریزی، معماری و شهرسازیاولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم جغرافیا و برنامه ریزی، معماری و شهرسازی.
- ۱۹- یزدان پناه، مهسا و همکاران(۱۳۹۳). سطح بندی سکونتگاههای روستایی به منظور برنامه ریزی کالبدی - فضایی درمقیاس دهستان(مطالعه موردی: دهستان شاپور، استان فارس)، مجموعه مقالات همایش ملی توسعه پایدار روستایی در افق ۱۴۰۴.
- 20-Sally, shortall.2012, Are rural development program socially inclusive? Social inclusion, civicengagement participation and social capital exploring the differences.
- 21-Zhongren zhou. Wenliang wu. Qun chen. Shufeng chen(2017). College of resource and environment science china agriculture university, Beijing.